

الدَّرْسُ الرَّابِعُ: آدَابُ الْكَلَامِ + الْجُمْلَةُ بَعْدَ النَّكْرَةِ

درسنامه

گلبرگ

الدَّرْسُ الرَّابِعُ: آدَابُ الْكَلَامِ + الْجُمْلَةُ بَعْدَ النَّكْرَةِ

جمله بعد از اسم نکره

معمولاً هنگامی که بعد از اسمی نکره فعلی بیاید که درباره آن اسم نکره توضیح دهد در ترجمه فارسی، حرف ربط «که» را در ابتدای جمله دوم می آوریم و فعل، مطابق شرایط قبل جمله ترجمه می شود، مانند: شاهدنا بینجاباً یَقْفِرُ مِنْ شَجَرَةٍ إِلَى شَجَرَةٍ.

اسم نکره فعل

سنجایی را دیدم که از درختی به درختی می پرید.

فعل بعد از اسم نکره که به آن «جمله وصفی» گفته می شود معمولاً به یکی از صورت های زیر ترجمه می شود:

۱. ماضی + اسم نکره + ماضی (در ترجمه) فعل دوم به صورت «ماضی بعید» یا «ماضی ساده»
فعل اول (فعل اول) فعل دوم (فعل دوم)

(جمله وصفی)

مانند: اِشْتَرَيْتُ الْيَوْمَ كِتَابًا قَدْرًا رَيْتُهُ مِنْ قَبْلِ.

ماضی اسم نکره ماضی (فعل دوم) (فعل اول)

(جمله وصفی)

امروز کتابی را خریدم که قبلاً آن را دیده بودم. (دیدم)

۲. ماضی + اسم نکره + مضارع (در ترجمه) فعل دوم به صورت «ماضی استمراری»
فعل اول (فعل اول) فعل دوم (فعل دوم)

(جمله وصفی)

مانند: رَأَيْتُ وَلَسِدًا يَمْشِي بِسُرْعَةٍ.

فعل اول اسم نکره فعل دوم (مضارع) (ماضی) (جمله وصفی)

(جمله وصفی)

پسری را دیدم که به سرعت راه می رفت.

۳. مضارع + اسم نکره + مضارع (در ترجمه) فعل دوم به صورت «مضارع التزامی» یا «مضارع اخباری»
فعل اول (فعل اول) فعل دوم (فعل دوم)

(جمله وصفی)

مانند: أَقْتَسُ عَنْ مُعْجَمٍ يُسَاعِدُنِي فِي فَهْمِ النُّصُوصِ.

مضارع اسم نکره مضارع (فعل دوم) (فعل اول) (جمله وصفی)

(جمله وصفی)

دنبال فرهنگ لغتی می گردم که مرا در فهم متون کمک کند. (کمک می کند)

نکته

هرگاه قبل از اسم نکره فعلی نیامده باشد تا بر فعل بعد از اسم نکره (جمله وصفی) تأثیری بگذارد؛ در این حالت جمله وصفیه (که غالباً فعل مضارع است) را به صورت مضارع اخباری ترجمه می کنیم.

مانند: ۱. إِزْءَاءُ التَّاسِ غَايَةً لَا تُذْرِكُ

اسم نکره فعل مضارع مجهول (جمله وصفی)

راضی ساختن مردم، هدفی است که به دست آورده نمی شود.

مضارع افباری منفی

۲. الْقِنَاعَةُ كَنْزٌ لَا يَنْفَدُ

اسم نکره فعل مضارع منفی (جمله وصفی)

(جمله وصفی)

قناعت گنجی است که پایان نمی پذیرد.

مضارع افباری منفی

کلمه‌های مترادف

کَلَّمَ	=	هَدَّرَتْ، سَفَن گفت
مَخْبُوءٌ	=	فَقِيٌّ؛ پنهان
قَفَا	=	اِتَّبَعَ؛ پیروی کرد
إِثْمٌ	=	ذَنْبٌ؛ گناه
سَاعَدَ	=	نَهَرَ؛ یاری کرد
سَبِيلٌ	=	طَرِيقٌ؛ راه
مَوْعِظَةٌ	=	نَهْيَةٌ؛ پند
مُتَكَلِّمٌ	=	مُتَدَثٌّ؛ گوینده
عَقُولٌ	=	أَفْهَامٌ؛ عقل‌ها، فهم‌ها
لِمٌ	=	لِمَاذَا؛ چرا
مَرءٌ	=	إِنْسَانٌ؛ انسان
جَمِيلٌ	=	رَاضٍ؛ زیبا، پالاب
شَدِيدٌ	=	صَانِبٌ؛ درست و استوار

کلمه‌های متضاد

قَبْلٌ	≠	مَرٌّ	بَعْدٌ	≠	قَبْلٌ
پیش از		تلخ	پس از		پیش از
لَبِّنٌ	≠	عِلْمٌ	خَشِنٌ	≠	لَبِّنٌ
نرم		دانش	زیر		نرم
لَهُ	≠	مَخْبُوءٌ	عَلَيْهِ	≠	لَهُ
به سود او		پنهان	به زیان او		به سود او
صَغَرٌ	≠	قَلَّةٌ	كَبِيرٌ	≠	صَغَرٌ
فردسالی		کمی	بزرگسالی		فردسالی

جمع‌های متکسر

أَحَادِيثٌ ← حدیث	سَفَن
عِبَادٌ ← عَبَدٌ	بنده
أَوْلِيَاءٌ ← ولى	دوست / سرپرست
أَفْلامٌ ← فِلمٌ	فیلم
أَبْنَاءٌ ← إِبْنٌ	پسر / فرزند
أَزْهَارٌ ← زَهْرٌ	شکوفه، گل
كِبَائِرٌ ← كَبِيرٌ	بزرگ
أَيَّامٌ ← يَوْمٌ	روز
فُقَرَاءٌ ← فَقِيرٌ	بیچاره
أَلْقَابٌ ← لِقَبٌ	لقب

تُهَمَةٌ ← تَهْمَةٌ	تومت
أَسَاوِرٌ ← سِوَارٌ	دستبند
نُصُوصٌ ← نَصٌّ	متن
رِياحٌ ← رِيحٌ	بار
أَدَابٌ ← أَدَبٌ	ادب
مَوَاضِعٌ ← مَوْضِعٌ	بایگه
أَقْوَالٌ ← قَوْلٌ	گفتار، سخن
أَصْحَابٌ ← صَاحِبٌ	یار، دوست
مَلَابِسٌ ← مَلْبَسٌ	لباس
أَلْسِنَةٌ ← لِسَانٌ	زبان

عبارات منتخب از درس چهارم

۱. ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ قُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا﴾

ای کسانی که ایمان آورده‌اید از خدا پروا کنید و سخنی درست و استوار بگویید.

۲. ﴿ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَ جَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾

نبه راه پروردگارت با حکمت و پند نیکو فراخوان و به روشی که بهتر است با آنان گفت‌وگو کن.

۳. ﴿عَوِّذْ لِسَانَكَ لِيْنِ الْكَلَامِ﴾

زبان‌ت را به نرمی سخن (نرم‌گویی) عادت بده.

۴. ﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ﴾

و از چیزی که نسبت به آن دانشی نداری، پیروی نکن.

۵. وَ عَلَيْنَا أَنْ لَا نَنْدَخُلَ فِي مَوْضِعٍ نَعْرُضُ نَفْسًا لِلتَّهْمِ.

و بر ما لازم است که در موضعی دخالت نکنیم که خودمان را در معرض تهمت قرار دهیم.

۶. تَكَلَّمُوا تَعْرِفُوا، فَإِنَّ الْمَرْءَ مَخْبُوءٌ تَحْتَ لِسَانِهِ.

صحبت کنید تا شناخته شوید زیرا انسان در زیر زبانش پنهان است.

۷. فَكَّرَ ثُمَّ تَكَلَّمَ تَسَلَّمَ مِنَ الرَّزْلِ.

ببیندیش، سپس صحبت کن تا از لغزش‌ها سالم بمانی.

۸. اتَّقَى النَّاسَ مَنْ قَالَ الْحَقَّ فِي مَا لَهُ وَ عَلَيْهِ.

با تقواترین مردم کسی است که در آنچه به سود او و زیانش است، حق را بگوید.

۹. يُعْجِبُنِي عَيْدٌ يُفْرَحُ فِيهِ الْفُقَرَاءُ.

مرا در شگفت می‌آورد عیدی که در آن فقیران شادی می‌کنند.

۱۰. طُوبَى لِمَنْ لَا يَخَافُ النَّاسَ مِنْ لِسَانِهِ

خوشا به حال کسی که مردم از زبانش نمی‌ترسند.

۱۱. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ نَفْسٍ لَا تَشْبَعُ.

خدایا همانا من به تو پناه می‌برم از نفسی که سیر نمی‌شود.

۱۲. قُلِ الْحَقُّ وَ إِنْ كَانَ مَرًّا.

حق را بگو. اگرچه تلخ باشد.

۱۳. أَلْعِلْمُ نَوْزٌ وَ ضِيَاءٌ يَقْدِفُهُ اللَّهُ فِي قُلُوبِ أَوْلِيَائِهِ.

دانش نور و روشنایی است که خداوند آن در دل‌های دوستدارانش می‌اندازد.

۱۴. إِزْصَاءُ النَّاسِ غَايَةٌ لَا تُدْرِكُ.

راضی ساختن مردم هدفی است که به دست آورده نمی‌شود.

٠/٥	١٠. عَيَّنْ نَوْعَ الْأَسْمَاءِ: (اسْمُ الْمُبَالِغَةِ وَ اسْمُ الْفَاعِلِ) ١. نَطَّفَ الطَّلَابُ صَفَّهُمْ فَصَارَتْ الْمُدْرَسَةُ نَظِيفَةً. ٢. اشْتَرَيْتُ نَظَّارَتِي فِي مَتْجَرِ صَدِيقِكَ								
٠/٥	١١. تَرْجِمِ الْأَسْمَاءَ الَّتِي تَحْتَهَا حَطًّا: ١. وَالِدِي صَبَّارٌ فِي الْمَشَاكِلِ. ٢. الْأَوْلَادُ يَذْهَبُونَ إِلَى الْمَلْعَبِ بَفَرَحٍ.								
٠/٥	١٢. اجْعَلْ فِي الْفَرَاغِ الْعِدَدَ الْأَصْلِيَّ أَوْ التَّرْتِيبِيَّ: ١. ثَلَاثَةٌ عَشْرَ فِي سَنَةٍ يُسَاوِي ..... ٢. الْيَوْمَ ..... فِي الْأَسْبُوعِ يَوْمَ الْإِثْنَيْنِ.								
١	١٣. اكْمِلْ تَرْجِمَةَ هَذِهِ الْجُمْلَةِ حَسَبَ الْقَوَاعِدِ الَّتِي قَرَأْتَهَا حَوْلَ الْجُمْلَةِ بَعْدَ النَّكْرَةِ: أَفْتَشْ عَنْ مُعْجَمٍ يُسَاعِدُ فِي فَهْمِ النُّصُوصِ.								
١	١٤. ائْتِخِبِ الْجَوَابَ الصَّحِيحَ حَسَبَ الْقَوَاعِدِ الَّتِي قَرَأْتَهَا: ١. أَنَا رَأَيْتُ وَلَدًا ..... بِسُرْعَةٍ. ٢. شَاهَدْنَا سِنَجَابًا ..... مِنْ شَجَرَةٍ إِلَى شَجَرَةٍ. ٣. اشْتَرَيْتُ الْيَوْمَ كِتَابًا قَدْ رَأَيْتُهُ مِنْ قَبْلِ. ٤. إِذْءَاءَ النَّاسِ غَايَةً لَا تَذْرُكُ. <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td>☐ يَمْشِي</td> <td>☐ أَمْشَى</td> </tr> <tr> <td>☐ تَقْفِرُ</td> <td>☐ يَقْفِرُ</td> </tr> <tr> <td>☐ مِي دِيدِيم</td> <td>☐ دِيدِهِ بُوْدِم</td> </tr> <tr> <td>☐ بِهِ دَسْتِ نَمِي أَوْرِد</td> <td>☐ بِهِ دَسْتِ أَوْرَدِهِ نَمِي شُوْد</td> </tr> </table>	☐ يَمْشِي	☐ أَمْشَى	☐ تَقْفِرُ	☐ يَقْفِرُ	☐ مِي دِيدِيم	☐ دِيدِهِ بُوْدِم	☐ بِهِ دَسْتِ نَمِي أَوْرِد	☐ بِهِ دَسْتِ أَوْرَدِهِ نَمِي شُوْد
☐ يَمْشِي	☐ أَمْشَى								
☐ تَقْفِرُ	☐ يَقْفِرُ								
☐ مِي دِيدِيم	☐ دِيدِهِ بُوْدِم								
☐ بِهِ دَسْتِ نَمِي أَوْرِد	☐ بِهِ دَسْتِ أَوْرَدِهِ نَمِي شُوْد								
٠/٥	١٥. ائْتِخِبِ الصَّحِيحَ عَنِ الْكَلِمَةِ الَّتِي تَحْتَهَا حَطًّا: اللَّهُمَّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ ضَلَاةٍ لَا تَرْفَعُ. ١. ضَلَاةٌ: (الف) اسْمٌ، مُفْرَدٌ، مُؤنَّثٌ ٢. لَا تَرْفَعُ: (الف) فِعْلٌ مُضَارِعٌ، مَعْلُومٌ، مُذَكَّرٌ (ب) اسْمٌ مَكَانٍ، مُؤنَّثٌ (ب) فِعْلٌ مُضَارِعٌ، مَجْهُولٌ، مُؤنَّثٌ								
١/٥	١٦. عَيِّنِ الْمَحَلَّ الْإِعْرَابِيَّ لِلْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا حَطًّا: ١. الْكَلَامُ يَجْرُ الْكَلَامُ. ٢. أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ الْكَسْبُ مِنَ الْخَلَالِ. ٣. تَعَادَلُ الْفَرِيقَانِ قَبْلَ أُسْبُوعَيْنِ.								
١	١٧. عَيِّنِ الصَّحِيحَ وَالْخَطَأَ: ١. السَّبَّوْرَةُ لَوْحٌ أَمَامَ الطَّلَابِ يَكْتَتَبُ عَلَيْهِ. ٢. إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْهَى النَّاسَ عَنِ الشَّخْرِيَّةِ مِنَ الْآخِرِينَ. ٣. يَبِغُ الْأَدْوِيَّةَ بِدُونِ وَضْفَةٍ غَيْرِ مَسْمُوحٍ. ٤. خَمْسَةٌ وَ سِتُونَ نَاقِصٌ ثَلَاثَةٌ وَ عِشْرِينَ يُسَاوِي اثْنَيْنِ وَ أَرْبَعَيْنِ. <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td>☐ الصَّحِيحُ</td> <td>☐ الْخَطَأُ</td> </tr> <tr> <td>☐ الصَّحِيحُ</td> <td>☐ الْخَطَأُ</td> </tr> <tr> <td>☐ الصَّحِيحُ</td> <td>☐ الْخَطَأُ</td> </tr> <tr> <td>☐ الصَّحِيحُ</td> <td>☐ الْخَطَأُ</td> </tr> </table>	☐ الصَّحِيحُ	☐ الْخَطَأُ	☐ الصَّحِيحُ	☐ الْخَطَأُ	☐ الصَّحِيحُ	☐ الْخَطَأُ	☐ الصَّحِيحُ	☐ الْخَطَأُ
☐ الصَّحِيحُ	☐ الْخَطَأُ								
☐ الصَّحِيحُ	☐ الْخَطَأُ								
☐ الصَّحِيحُ	☐ الْخَطَأُ								
☐ الصَّحِيحُ	☐ الْخَطَأُ								
١	١٨. اِقْرَأ النَّصَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ: لِلْكَلامِ آدَابٌ يَجِبُ عَلَى الْمُتَكَلِّمِ أَنْ يَعْمَلَ بِهَا وَ يَدْعُوَ الْمُخاطَبِينَ بِكَلَامٍ جَمِيلٍ إِلَى الْعَمَلِ الصَّالِحِ وَ أَنْ لَا يُجَادِلَهُمْ وَ يَجِبُ عَامِلًا بِمَا يَقُولُ حَتَّى يَتَّعَبَّرَ سُلُوكَهُمْ وَ يَجِبُ أَنْ يُسَلِّمَ قَبْلَ التَّكَلُّمِ وَ أَيْضًا يَجِبُ عَلَيْهِ أَنْ يَكُونَ كَلَامُهُ لِيَنَّأَ عَلَى قَدْرِ عَقُولِ الْمُسْتَمْعِينَ لِكَيْ يُقْنَعَهُمْ وَ يَكْسِبَ مَوَدَّتَهُمْ. ١. مَاذَا يَجِبُ لِلْمُتَكَلِّمِ؟ ٢. يَجِبُ عَلَى الْمُتَكَلِّمِ عَامِلًا بِمَا يَقُولُ؛ لِمَاذَا؟ ٣. يَجِبُ عَلَى الْمُتَكَلِّمِ كَلَامَهُ عَلَى قَدْرِ عَقُولِ الْمُسْتَمْعِينَ، لِمَاذَا؟ ٤. عَيِّنِ الْمَحَلَّ الْإِعْرَابِيَّ: الْمُتَكَلِّمِ:								
٠/٢٥	١٩. أَجِبْ عَنِ السُّؤَالِ التَّالِيِ: مَاذَا تَقُولُ عِنْدَمَا تَدْخُلُ إِلَى مَكَانٍ؟								

۰/۲۵	۲۰. رتّب الكلمات و اكتب سؤالاً صحيحاً؟ .....؟ نعم، أفدّر. تقدّر / أن يكتب / عبارات / فبح الكذب / حول / هل
۰/۵	۲۱. عین الصّحیح والخطأ حسب الحقيقة: ۱. الکیمیاء علم مطالعة خواصّ العناصر. ۲. المشاغِب طرْح سؤالٍ صعبٍ بهدَفٍ إبداعٍ مشقّةٍ للشّخصِ.
۰/۵	۲۲. عین العبارة الفارسیّة المناسبة للعبارة العربیّة: ۱. خیر الأمور أوسطها. الف) کم گوی و گزیده گوی چون دژه ۲. اکلتم تمري و عصیتم امری. الف) هر چه پیش آید خوش آید. ب) اندازه نگه دار که اندازه نکوست. ب) نمک خورد و نمکدان شکست.

پادداشت: